

Lo Catalanista

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director. | Los originals no 's tornan.

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Calderón, 36.

Representació Administrativa á Barcelona

Llibreria de Alvar Verdaguer Rambla Mitj, 5

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell.	2 rals al mes.
Fora.	8 " trimestre.
Un número sol.	0'20 ptas.

Anuncis á preus convencionals.

RIPOLL

Bressol de Catalunya, fonament de la nacionalitat catalana, emblema de l' esperit, de la fesomia y de l' ànima de nostra terra es Ripoll, lo deu volts secular cenobi ahont afirmá sa planta lo gran Jofre lo pelós pera arremolinar arreu las taifas de Mahoma y fundar en nom de Crhisto una nació potenta, espill de braus y escola de la verdadera llibertat, d' aquella independència del home que no se subgecta a altre home sino está revestit de l' autoritat de Deu.

Fa prop de dos sigles que aquest poble indomable sucumbí y quedá subgectat, pero no á causa de sos vicis ni de sa decrepitud y relaxació, com Atenas, Roma y Turquía, sino vensut cara á cara en lluyta desigual y deshonorosa pel vencedor que necesitá los exércits de dos nacions potentes la Espanya y la Fransa pera reduhir á una sola ciutat, l' abandonada Barcelona que caigué abrassada ab la bandera de sa fé, simbolisada en la bandera de Sta. Eularia.

D' aquella fetxa fatal que l' 11 d' aquest mes de Setembre cumplí 181 anys, Catalunya queda confosa entre las provincias espanyolas; sa pura y sencilla Fé s' aná convertint en la Fé regalista dels Borbons. Sas costums s' anaren amotllant ab las costums semi-moras dels d' enllá del Ebro, son esperit práctic y després, s' inoculá bon xich ab l' hidalguia castellana y sa serietat s' ubriacá ab la lluhentor dels somnis d' amor y aigua fresca que caracteriza lo poble anomenat espanyol, y acopia de ensenyarli una patria gran y artificiosa, s' olvida de sa única patria natural Catalunya y á la Universitat de Cervera aprengué las ciencias en una llengua forastera que per lo fet d' ésser parlada en la cort y per la noblesa, troba mes fina y armoniosa que sa propia parla dolça y espresiva qu' heredá de sos passats.

Aytals cambis y tals transformacions donaren prompte sos fruyts, los catalans aixís empeltats, sigueren prompte plantas exóticas y un dia de dol se presentá per Ripoll, ahont penetraren aquells fills descastats de la patria y lo derruiren y profanaren esventant las veneradas cendras dels fundadors de la patria que dormían allí en la confluencia del Ter y del Tresser lo són etern, vetllats per lo murmul·l de las aguas, lo cantar dels aucells y lo butsineig dels salses vinclats per l' oreig de l' aire matiner de las montanyas.

Lo cenobi de Ripoll quedá abandonat, sas runas se cobriren de bardissas y las serps foren sos duenyos, genuina representació de la serpent centralista que causá sa ruina.

Los bons catalans se tapavan la cara de vergonya devant d' aytals runas y aquesta vergonya los feu parar esment en lo devallant que 's trovavan, s' adonaren de lo falsetat de las llivertats que 'n mal hora s' abressaren y com per art mágica renaix lo esperit de patria, lo sentiment catalá s' alsa de sa tomba, cent poetas cantan las passadas grandesas y un prelat pren á son cárrech treurer las bardissas de las runas de Ripoll, treurer las serps encauhadas y redificar sos murs y posar altre volta baix la protecció de la verge lo renaixement de Catalunya.

Fa dos anys que 'ls bons fills de Catalunya s' acoblaren en lo redificat cenobi, lo sentiment de Fe y lo sentiment de patria se confongueren y s' encoratjaren pera seguir avant la reconquesta del terror de Catalunya, ab lo lema de Fé, Patria y Amor, fins á recuperar, Catalunya pels catalans.

Passos de gegant s' han donat en aytal reconquesta y avuy s' aplegan altra volta en lo casal de la verge los bons catalans y convidan á totas las regions espanyolas y als estrangers á teixir una corona poética á la madona de Ripoll, corona engarlandada ab diversitat de literatura, pera significar que Catalunya tan com estima sa propia llengua, respecta, venera y estima los demás idiomas, puig lo primer precepte, lo fonament del cristianisme es estimar lo próxim y á lo qu' es del próxim, com á si mateix y lo que perteneix á si mateix.

Llahor donchs á la Verge de Ripoll, llahor al renaixement catalá, llahor al insigne Dr. Morgades que tan enalteix al bisbat de Vich y á Catalunya. Coral aplauso á tants insignes patricis catalans que 'n corporació é individualment han contribuhit á tan patriótica obra y als ilustres poetas y escriptors que ab son talent cantan las glorias del cristianisme y de Catalunya y han teixit la poética corona que avuy enjoyella á nostra madona de Ripoll.

Sigui exemple la festa d' avuy per tants y tants fills de Catalunya qu' encare están adormits pel cant de la sirena del espanyolisme centralista y de las falsas llivertats exóticas, desxondintse d' una vegada y contribuheixi tothom á fer creixer la verda brotada de la patria catalana simbolisada en la secular soca del monastir de Ripoll.

SECCIÓ POLÍTICA

Fa dias que en los periódichs de gran circulació se remena novament la qüestió vergonyosa del *Alliance*.

Lo barco americá á qui feu foc nostre *Venadito* sens poguer atrapar-lo per haver fugit á corre-cuyta y de quals resultas lo govern espanyol vá destituir lo comandant donant tota mena d' explicacions devant l' intimació dels Estats Units, are ha resultat palpablament que duya contrabando de guerra pera'ls separatistas de Cuba y que ab aquella qüestió Espanya va cometre la planxa mes fenomenal que registren las crónicas.

Afortunadament lo *insigne estadista* que avuy ocupa lo lloch mes preeminent de la governació espanyola ha donat explicacions de lo succehit y d' ellas se dedueix que 'ls Estats Units poden fer y desfer en aquestos assumptos, y nostres barcos no tenien dret á la visita ni de'ls que semblin sospitosos ni, fins fugint, canonejar al-que ab tanta mala fé ajudan als enemichs de la pau d' Espanya.

Y heus aquí que fins avuy nos hem estat exclamant per la falta de vigilancia marítima en las costas cubanas y are que tenim fets casi tots los canoners pera evitar l' introducció de armament y ajuda pels insurrectos, are segons en Cánovas, 'l gran Cánovas, l' ilustre Cánovas, no faran mes, los barcos nous qu' alli s' envihin, que passejar y fer 'l maco contemplant com desde 'ls Estats Units se riuen de nosaltres y de nostres estadistas.

L' únich que 's pot fer segons la teoria dels que governan es conseguir que, bonament, los yankes no ajudin als insurrectos y sens dupte á aquest obgecte, varen destituir al comandant del *Venadito*, han pagut l' indemnissació Mora, s' han donat las explicacions mes vergonyosas que als Estats Units los ha vingut en gana de exigirnos y Deu vulga que no arribem al colmo de que 'us bofetejin com al lacayo que no sap acóntentar degudament al amo que 'l paga.

!Oh la soberbia canovista y las energias conservadoras!

Bonas per consentir los escandols de 'n Romero, lo desgavell de l' Hisenda, lo caciquisme mes criminal, la administració deshonorada, pero bona també pera aguantar ignominiosament las cóssas que ab tota sa brutaldat enjegan al cos d' Espanya los governants dels Estats Units.

Pera 'ls pobres contribuyents, pera 'ls que tenen lo dret del sufragi, pera las regions que reclaman vida propia y propia llengua, pera 'ls industrials y agricultors que desitjan la protecció tan bescantada; energia y soberbia; pera 'ls Estats mes forts que 'l nostre y per quins no hi val la nulitat encumbrada demunt la esquena d' infelissos, benevolencia, debilitat, apocament, cobardia.

¡Oh 'ls conservadors, que Deu nos enlliuri de sas grapas.

En ellas, si dura, hem de quedar sense diners, sense sanch y sense vergonya!

Paraulas d' un periódich madrileny que no está perque 's parli de reformas ni autonomies á l' isla de Cuba:

«No, no pot esser. Hem de pacificar la isla de Cuba per las armas, encare que tinguem de abocar en aquell abim tota la fortuna y tota la sanch d' Espanya. Parlarem de reformas després.....»

Justa la fusta; 'n parlarem després, quan no quedi á Espanya ni homes, ni diners, ni.... periodistas.

¿Y qui 'n parlarà allavoras?

¡Infelissos!

Perdoneulos, Senyor, que no saben lo que 's fan.

No mes saben lo que cobran.

Los periódichs conservadors están indignats de la manera mes terrible ab lo *ilustre* jefe liberal senyor Sagasta.

Y tot perque aquest polítich, interrogat per un periodista, ha confessat que ereya natural no enviar mes soldats a Cuba que no 'ls demanés 'l mateix Martinez Campos.

¡Pobre Sagasta! L' única vegada á la vida que parla ab un xich de sentit comú, los periódichs de 'n Cánovas se li tiran á sobre com gos foll lliensat per l' amo.

¿Ahont s' ha vist aquesta indignitat de 'n Sagasta de fer manifestacions tan perillosas que podrian promoure conflictes lo dia de demà que 'l govern sense mes ni mes movilisi un altre exércit?

¡Reyna Santissima, quin escándol y quina vergonya!

Per sort del pahis tot lo que 'n Sagasta es deixat y poch patriota, es actiu y genial y espanyolista 'n Cánovas.

Are acaba de manifestar qu' ell no playnerá sacrificis de cap mena, pera sortir promptement del batibull de Cuba.

Millor dit; vol dir ab aixó, que 'n Cánovas no playnerá 'ls sacrificis dels altres pera enviar diners y homes quan convinga, que lo que es ell ray, per ara es á pendre ayguas ben tranquilament, cobrant la nómina y sense amolinar-se gens ni mica.

¡Oh! costa tan poch no playner res quant ab sauch ó diners pagan los altres!

11 DE SETEMBRE DE 1714

Lo dia 11 de Setembre es fetxa de trista recordansa pera 'ls catalans.

A las dúas de la tarde de l' any 1714, lo rey butxí, ajudat de las tropas castellanas y francesas entrava á Barcelona, passant per demunt dels mártirs de las llibertats de Catalunya.

En aquella fetxa s' obrí un paréntesis á la História pàtria. Desde allavoras Catalunya y ab ella 'ls catalans han vist vulneradas sas lleys, trepitjats sos drets y llibertats, enrunat tot lo gloriós edifici de la seva sola y única personalitat.

Com facinerosos assaltaren las murallas de Barcelona, passant per demunt dels catalans de la passada centuria, munt de cadàvres que vessada generosament sa sang en defensa de las llibertats pàtrias, desde 'l cel clamaven y claman encara venjança contra 'ls que iniciaren la cadena de furts y humiliacions de que, desde aquella trista diada, ha sigut víctima Catalunya.

Los catalans descendents d' aquells héroes que tant gloriosament moriren á las murallas de Barcelona abrassats á la bande-

ra de Santa Eulària y dels que si s' entregaren per la forsa, ni abdicaren del mes insignificant de sos privilegis y prerrogatives, fem vots y lluytarém fins á conseguir'ho, pera tancar lo paréntesis obert en aquella fetxa, y continuar, lliure y honradament, la Història de Catalunya.

LA REDACCIÓ.

RATOLINS DE REDACCIÓ

Corren una mena d' escrividors que fá riurer llegirlos.

Lo mateix agafan la ploma pera escriurer quatre tonterías pel periodich que 'ls hi dona entrada, que generalment sempre es polítich, com podrian agafar lo cávech.

Y á fé que 'ls hi escauria mes lo cavech al coll, que la ploma á la orella.

Ja fa temps qu' ho dihem: lo títul de periodista, sinó s'hi posa remey, portará en sí l' estigme de la estupidés, y altrás cosas pitjors que de moment no volem dir per no ofendre la dignitat de la classe.

De qualsevol cosa en diuen periodistas.

Conexem una tendera que 'ls diu embusteros. Y no li manca rahó, segons s' explica.

Heus aquí que una vegada, era pel temps de la matansa, va tenir la desgracia de que se li posés lo viró á las butifarras, fins al punt de no poguerlas vendre, lo cual representava un perjudici de consideració als seus interessos; en tal trista expectativa la pobre dona 's donava als dimonis, fins que un día 'l sabater de la cantonada, vejent tal desespero, la va treure d' angúnias. Busquen, li digué, un d' aquexos de mena magristons, ab cara de gana, que 'ls hi diuhent periodistas y per dos ó tres ralots vos fará un escrit al diari dihent que las butifarras de casa vostra son las mellors de la comarca. Jo aixís vaig fer' ho ab una partida de *parells* que no podia vendre de dolents y mal ataconats y als pochs dias, tan vá expremere lo caletro l' entremaliat periodista, ja no s' en cantava gall ni gallina. La pobre tendera aixís ho feu y gracias al escrividor qu' omplí mitx diari parlant de la bondat d' aquellas butifarras, als pochs dias no tingué altre remey que colgarlas en un reonet de la exida.

Y es natural, los parroquians la mellor amoreta que tenían á flor de llavi pera 'l tal escrividor era bentracharlo d' embustero. Com que las butifarras no eran tan bonas com ell assegurava, n' hi deyan de totas. Y are, es clar, á la bona de la *xica* no hi ha nat al mon capás de ferli entendre que no tots son de a mateixa especie.

Ni han de tant entremaliats que no 'ls hi vé de tres dotzenas de mentidas mes ó menos.

De la mateixa manera enlayran fins al nuvols, que tiran una reputació per terra; tot vá segons qui paga. Per un igual cavan la fossa d' un Margallo, ó ab sos escrits bélichs atfan als governs á sostenir una guerra fratricida, com la de Cuba, que 'ns deixarà mes pelats que la preciosa testa d' en Castelar, que aixecan un carrer de casas á Consuegra, que de tant revingudas, cauhen á la primera bufada del mestral.

La cuestió es fer molts cinch céntims y arrodonir lo negoci.

Y naturalment, ja se sab, lo negoci no té entranyas.

Y 'ls escrividors de la casta qu' apuntem no tenen vergonya.

Ni dignitat periódistica.

Ni paraula pera cumplir lo que prometen quant se 'ls hi acut una etzagallada y se 'ls crida á comptes.

Que ho digni, sinó, aquell escrivent de «La Publicidad» senyor Roselló, autor del célebre article, *Catalanes, catalanistas y catalaneros*. Aconsellem al seu pápa que l' envihi altre vegada á estudi á apendre d' escriurer, y de passada que li ensenyin á contestar, com mana la bona criansa, los escrits que atentament se li endressan pera aclarir públicament los desatinos que surten de sa *privilegiada* ploma.

Y per si 't capigués dupte, estimat lector, de que la veritat nos aconsella anem á contarte un fet.

Temps enrera «La Publicidad», publicá ab lo títol de *Catalanes, catalanistas y catalaneros* un article firmat per un tal Francisco Roselló, en lo que entre mitg d' un enfarfech de paraulas que rés deyan, s' hi llegían alguns insults d' aquells que sol usar contra 'ls catalanistas lo *graciós* D. O., lo desgraciat andalús que 's menja 'l pá de Catalunya y per gracias escup tot lo mes noble y sagrat de nostra terra. Aquesta vegada, no obstant, los insults venian amparats de una firma desconeguda

de moment, però que á ésser verdadera podia fer conèixer al autor.

La *Associació Popular Regionalista*, s' ho prengué per son compte, y ab un ofici dirigit al desconegut senyor Roselló, per conducte de «La Publicidad», lo desafiá formalment á una discussió pública, oral ó escrita, sobre l' assumpto del article. No essent contestat l' ofici despres de molts días, una segona comunicació hi acompanyava un duplicat, obtenint allavors resposta del escriptor castelari. La resposta, no acceptava definitivament la discussió, puig indicava la necessitat de fixar un punt determinat, y al efecte deya se 'l podia trobar en l' «Ateneo Barcelonés» á las horas que esmentava.

La Junta de la *Associació*, delegá á son President pera que s' entengués ab lo Sr. Roselló, y al efecte aquest s' hi avistá en l' «Ateneo», ahon li feu present que lo punt de discussió, si era convenient estar fixat per endavant, no era pas necessari determinar-lo, puix ben clar lo dexava determinat l' article al tractar als catalanistas de carlins, al afirmar que sols eran tretze y al assegurar ab la més descarada mala fé que eran noys que á casa seva no 'ls permetían ficarse en política, y que per lo tant la *Associació* exigía que sobre aquest punt fos la discussió, donchs ja que 'l Sr. Roselló havia sentat tals calumnias, convenient era que sostingués cara á cara lo que havia dit des de las columnas d' un diari. Lo Sr. Roselló s' escusá en que aixó seria una discussió molt *parlamentaria*, que á rés portaria, que ell estava convensut de la veritat de tot quan havia dit, però que eran cosas que no 's podían demostrar y que lo millor seria fixar un tema de més alta volada per que la discussió fos una cosa més seria. Lo president de la *Associació* no volgué cedir á rés; però al fi, indicá lo Sr. Roselló, que podria plantejarse la qüestió, presentant lo tema «Lo Regionalisme tendeix á la restauració del antich absolutisme», que estava bastant relacionat ab los insults consignats en l' article. Creyentho aixís lo senyor Marsans, li digué que ell no podia acceptar rés en definitiva, que ho diria al Consell de sa presidencia y que li comunicarian la resolució: però lo Sr. Roselló, preferí enviar per escrit lo tema després d' havérsel pensat ab tota serenitat, acordantse en definitiva que 'l dijous día 15 d' agost, l' enviaria á la *Associa-*

ció per escrit. Mes passá 'l dia 17 y 'l tema no arribava, y al obgecte de que la causa no fos un involuntari oblit, lo Sr. Marsans li recordá lo compromís ab una atenta targeta. Arribat lo día 20, sense cap més noticia, lo Sr. Marsans per encàrrech del Consell, passá á visitar-lo sense que ni aquella, ni moltes altrás vegadas, pogués arribar á véurel. En vista d' aquesta desaparició, lo Consell de la *Associació* li trasmeté un ofici dihentli, que si en lo terme d' alguns dias no enviava 'l tema, se consideraría deslligada la *Associació* de tot compromís y quedaria ab la llibertat de seguir ab aquest assumpto la conducta que més bé li semblés. Lo Sr. Roselló, que tan valent se mostrá en son article, s' ha callat com un mort.

Y, lector, d' aquesta mena d' infelissos, cal que sápigas, que n' hi han més que un foch ne cremaria.

Per tot arreu s' en crien, com los bolets.

N' hi han á Barcelona, á Madrid un aixám, y fins á Mataró se n' hi 'n engreixen.

Y sinó, llegeis lo següent colmo de bestiesas, que se li acudí escriurer en *El Cronista*, *órgano del partido conservador de Mataró y su comarca*, algun d' aquixos escrividors de cuarto 'l rengle.

Diu aixís lo desgraciat gacetiller.

«UN COLMO.—A Barcelona ha cridat la atenció la Capella Nacional Russa, especie de Orfeo que, per la afinació y bon gust ab que canta y per lo curios y pintoresch dels vestits, es objecte en la capital de ovacions entussiasas.

L' Orfeo Catalá ha disposat una vetilada musical en obsequi de ses colegas moscovitas, colocant lo busto de Clavé entre banderas russas y un pendó ab las quatre barras catalanas.

¿Y la bandera nacional espanyola? preguntarán vostés. Brillava per sa ausencia.

Y encara conta 'l *Noticiero Universal* que, preguntat un dels prohoms del regionalisme sobre aquesta omisió ú olvit, contestá:

—A nosaltres ¿qué 'ns importa d' Espanya?

Sens dupte nostres regionalistas preferiren festejar, avans que á Espanya, al tirá de Polonia.

Confessém que aixó es un colmo. Pero un colmo de tonterías.»

Nosaltres prou 'ns veyém templat de descobrirli la incognita; però tením guerra á Cuba y....- qui sap ¿potser nos sortiria

algun ratolí de redacció que 'ns picaria las crestas, y fins potser nos motejaria de *filibusteros*.

Y, per no correr aquest perill, tan se val qu' ens conformém ab la resposta que li fá nostre bon company «La Renaixensa.»

Que diu:

«Nosaltres li contestarém á la pregunta.

La bandera espanyola no hi era per duas rahons:

La segona per la mateixa que l' haurá vista onejar en la plassa de toros l' any passat inaugurada á Mataró y la trobará amparant ab la seva ombra tots los nius d' empleats, tots los caus d' irregularitats que avuy fan felissa la Espanya.

Es cuestió de gustos. De bandera cada hu te la seva. Als socis del Orfeo Catalá, que d' art ne poden ensenyar ai escriptor mataroní, no 'ls cuadran aquellas amplas faixas de la bandera *gualda y roja* y preferexen la vella, l' antigua, la que no 's troba á la plassa de toros ni plau á la gent de sanch torera.

En quant á lo demés no sabém perque l' istil sembla d' un gastament d' advocat que no sab més historia ni més geografia que la del Institut, ni coneix més Russia que la del *tirano de Polonia*, ni més Espanya que la de D. Antoni Cánovas del Castillo.

Si algun dia aprén alguna cosa més s' estalviarà alguna de las moltes tonterias cursis que ab aire de *mestre Titas* predica setmanalment als pobres conservadors de Mataró que 'l pagan.»

Justa, lo mateix que dihem á aquell talantarro de «La Publicidad»; a estudi, y que tornin á agafar lo narro.

Y aixís potser s' allunyarian de las redaccions la niarada de ratolins que rosegan y trepitjan la dignitat y bon nom del periódisme.

LO GRAN RECURS

La desgracia de la guerra de Cuba, serveix á maravella als qui guarden complicitat ab las malifetas del centralisme, pera bescantar als qui s' atrevexen á no transigir ab semblants dolenterias. Es la gran tapadora ab que los corcats de la política volen impedir que s' espansione la indignació dels espanyols contra 'ls governs que abusen del poder. Avuy no es possible fer cap acte, que supose que 'ls pobles no han perdut encara tota la vergonya, perque qualsevol moviment, fins lo més justificat, será execrat pels apologistes del madrilenyisme, los quals sostenen ab furor salvatge que en los actuals moments y mentres á Cuba guerregen

las nostras tropas, es criminal y antipatriótic suscitar conflictos al Estat. De modo, que aquest té carta blanca pera ferho tot, pera despullarnos de la honra si vol, y nosaltres havém de callar, havém de sofrir ab mansuetut las vexacions que desde Madrit nos imposan. ¡Gran recurs li han facilitat al centralisme! ¡Y quant á temps ha vingut la guerra de Cuba pera absoldre als polítichs responsables!

Per aquest motiu en Silvela s' abstindrà de fer campanyas electorals; la gent del Ferrol, haurán de depositar la seua actitud de resistencia; los armers d' Eibar, han de posarse un mos á la boca, als treballadors de Alcoy, no 'ls quedarà altre remey que junyirse á la voluntat dels fabricants; en una paraula, tota reclamació ha de abstenirse, s' ha de reprimir tot desitg de reparació y de justicia. Mentres hi haja guerra á Cuba, no hi há més lley que la conveniencia dels polítichs; no hi há més rahó, que la que 'ls ministres agabellan; no hi há més acció, que la que empenyen los castellans. Las regions no tenen ni dret sisquera á discutir las disposicions del govern; y en cambi tenen la obligació estreta, ineludible, forsoxa, de afavorir al govern ab homens, diners y.. paciencia.

Sembla que 'l mes elemental dels principis de bona administració, ensenya, que á majors dificultats de las circunstancias, major suma de bon sentit se requereix; apar que essent molt grossos los sacrificis que á la nació s' exigexen, també ha de ésser extraordinaria la correcció que 's senyale als procediments governamentals; però aquí tot s' entén y 's fá al revés: á major soroll, major vilipendi; á més necessitats materials, menys consideració als qui las han de atendre. Som cegos, y 'ls polítichs, —com que son los bornis del aforisme popular,—son los reys. En la situació d' impotencia á que havém caygut, la gent de Madrit mana á tort y á dret, y las seuas decisions han d' ésser acatadas per tothom. Los Estats Units se 'ns mengen vius; los francesos atropellan als nostres súbdits; los moros nos fan ganyotas desde 'l Riff; ¿qué hi fá tot axó? Lo centralisme es árbitre: ell ha resolt resignarse á qualsevol ofensa estranya y satisfer las peticions més afrentosas, y nosaltres no podém moure un peu més enllá del altre. La guerra de Cuba ho autorisa tot y á nosaltres nos priva fins de respirar

Un dia 'l ministre de la Guerra decreta la incorporació á filas dels reservistas; uns diputats,—que ni vull saber qui eran—li demanen que concedesca la exepció del servey militar als quins se troben compresos en algún dels cassos de la lley, y 'l ministre respón que, puig aixó la lley no ho ha previst, ell no vol atentar contra 'ls termes legals que en conciencia 'l tenen lligat. Y aquest ministre tan escrupulós oblida que un antecessor seu,—en Lopez Dominguez,—dictá en 1893 una real ordre concedint lo que ara 's nega, y que per lo tant, com que hi havia sentat lo precedent, podia sense cap esforços accedir á una demanda tan humanitaria y equitativa. Pero aqueix mateix ministre, que fá veure que tal respecte la lley li inspira, no troba obstacle més tart en trepitjar la lley del

seus amors, adelantant la fetxa del sorteig é ingrés en caixa dels soldats. Y comet semblant vulneració de la llei ab circumstancias agravants. En efecte: fins á la vigilia del sorteig,—que havia de ésser lo segon diumenge de Desembre,—podian los concurrents á la quinta alegar escepcions de las que se 'n diuen sobrevingudas, y per consegüent, adelantant la fetxa del sorteig, se priva als quins després de aquest se troben en tal cas, de poder eximirse del servey de las armas. ¿No es axó una iniquitat que clama venjansa? Donchs no pot dirse, perque la guerra de Cuba es la immensa piscina que neteja y redimeix las tacas y pecats més odiosos.

Lo trastorn del sentit moral nos conduheix á aquexos extrems. Pera la gent sensata es ja una regla indubitable que '*l fi justifica 'ls medis*, y encare que no guardin relació las qüestions que provoca diariament la política ab las eventualitats de la lluyta que l' exércit sosté á Cuba, es precis fer los ulls grossos, es precis dissimular y presentar bona cara, perque de altre modo '*l galliner s' esvalotaria*, los prestigis del centralisme perillarian, y ¿ahon aniriam á parar si 'ns fos advers lo resultat de la guerra per la imprudencia de quatre caps-calents? ¿Qué seria de nosaltres, si per massa poch condescendents ab los politichs, perdéssem aquell tros de América ahon s' han enriquit tots quants han anat á governarlo? Es en vá oposar á una aberració tan estupenda y criminosa dugas paraulas de rectificació, perque no hi ha permís pera contrariar ni '*l més ínfim pensament*. Es inútil fer notar á la *gent sensata* que admettent que no deuen posarse destorbs al govern pera que ab desembrás puga ded' carse al éxit de la campanya á que están compromesos, es incontrovertible també que en tot temps los governs están obligats á donar exemple de moralitat y llisó de sana doctrina; però si en alguna ocasió deuen justícia al poble, reparació d' agravis y pulcritut en los serveys públichs es evidentment en las actuals circumstancias quan se 'ns porta á regar ab sanch y ab or la terra americana, la hermosa terra que han fet malbé las corrents de corrupció que desde Madrid hi han abocat.

¡Ah! Reflexionen los partidaris del *gran recurs* que '*ls pobles tenen conciencia de la sua dignitat y que per un mal entés patriotisme no han de permetre que se 'ls tracte com si fossen colectivitats irracionals y anónimas*. Podrán las regions trobarse abatudas, més no están adormidas; vetllan y reclaman respecte. Si aquest respecte, se '*ls nega*, si sense pudor se las ofén y castiga, ellas protestarán, que es lo menys que poden fer, però si la protesta resulta estéril y la ofensa es molt grossa, alashoras farán lo que las necessitats imposen, puig ningú pot impedir que '*ls pobles exercesquen lliurement lo dret de defensa de la vida*. May, jamay, ni ab guerra ni sense guerra acotarém lo cap al centralisme, y si ab lo pretext de conservar un pam de territori se 'ns vol arrossegar á la anul·lació de la nostra personalitat històrica y de la nostra llibertat tradicional, resistirém ab tot vigor l' atreviment de la tiranía y arribarém fins allí ahon la Providencia vulla. De manera, que per nosaltres, lo *gran re-*

curs que ara á cada pas s'invoca y ab lo qual nos axorden las orellas, es un estímul més pera redoblar la vigilancia y afermar la fé en los nostres ideals, ja que 'l centralisme apela á tots los ressorts pera sostenirse. Ja ho havém dit: ni ab guerra ni sense guerra li farém barretada.

CLAUDI OMAR Y BARRERA.

ANUNCI OFICIAL

CENTRE CATALÁ

Pera dar cumpliment á lo que prevé l' article 7.⁶ dels Estatuts d' aquest CENTRE, s' avisa als senyors socis que las reunions parcials pera la renovació de las Juntas de Seccions ó sian de *Agricultura, Industria y Comers, Arts y Lletres y Ciencias, Legislació é Historia*, tindrán lloch en los dias 18, 19 y 20, del present mes de la fetxa, respectivament, á las 9 del vespre.

Sabadell, Setembre de 1895.—P. A. del C. G. Lo Secretari, ENRICH DIUMARÓ.

NOVAS

—Avuy á la nit debutará en lo teatre Euterpe una nova companyia de sarsuela ab la aplaudida ópera espanyola en tres actes *Marina* y la sarsueleta un acte *El Monaguillo*.

La part instrumental corre á càrrech de la orquesta *Fatxendas*.

—Hem rebut la visita d' un nou diari regio:al independent que ab lo títul de «La Opinión», acaba de veure la llum pública á la Corunya.

Saludém sa aparició y li desitjém bon acert en la defensa de la causa regional gallega.

—Lo Concell del districte d' Arles (Fransa) ha renovat son vot demanant la introducció de la llengua provençal en las escolas.

—La distingida escriptora donya Emilia Pardo de Bazan, ha escrit lo següent en l' album que 's conserva en la Casa de Juntas de Guernica.

«*Arbol, tanta es tu vitalidad, que ha retoñado en mi tierra, la última de la zona cantábrica. Reverdecerás.*».

—Lo Capítol catalá de la antiquíssima y militar Ordre del Sant Sepulcre ha cregut de son deber contribuhir al enaltiment de las glorias catalanas recordant la memoria del Comte Ramon Berenguer IV, fundador de la gloriosa dinastia dels Comtes Reys d' Aragó, y, al restaurarse la Basílica de Santa Maria de Ripoll, acordá erigir un cenotafi commemoratiu de dit Comte Soberá, Cavaller que fou de la Ordre Militar dita.

Los fets consignats en la inscripció commemorativa han sigut aprovats

per la Real Academia de la Historia y 'l monument ha sigut creat y dirigit ab molt bon gust artístich per l' arquitecte senyor Rogent (don Francisco de P..) y executat per los artistes escultor senyor Vives y pintor Sr. Llorens.

Avuy diumenge, 'l seyor Bisbe de Vich agraciat ab la G. Creu de la Ordre, á proposta del Capítol catalá, celebrarà un ofici de portifical ab assistència del Capítol de Cavallers, presidit per lo general Weyler á qui la Reyna Regent, Dama Gran Creu de la Ordre, ha delegat la seva representació y la de son fill, hereu de la Corona Comtal de Ramon Berenguer IV. Acabat l' ofici s' inaugurarà solemnement lo monument referit.

Lo general Weyler es també Gran Creu de dita Ordre Militar y president honorari del Capítol catala que, memoria de la antiga Llengua d' Aragó de la Ordre, es enterament independent de la Llengua ó Capítol castellá.

—En seixanta dias que 'ls teixidors d' Alcoy tingueren abandonats sos telers, han deixat de cobrar *cuatrecentas mil pessetas*.

Pero no han sigut aquestas las úniques pérduas ni 'ls sols perjudicis. Hi ha hagut també 'ls següents:

Pérduas del comers de teixits, 25.000 pessetas: id. de comestibles, 20.000; idem de borras, 20.000, id. de tinta, 5.000; id de cotó, 5000; consignacions y transports, 5.000; lloguers que deixan de cobrar-se, 20.000; variis perjudicis, 10.000; arrendaments, interessos y amortisació de capitals y beneficis dels fabricants, 250.000, que unidas als jornals deixats de cobrar, donan un total de 760.000 pessetas.

Tot aixó sense comptar altrás moltíssimas pérduas, ja de caràcter irremediable, ja d' índole purament moral, que acompanyan sempre á aquets tristos sacudiments en la eterna lluyta del capital y 'l treball.

—Escriuen de Valencia que en los pobles de la ribera ha comensat ja la sega del arrós; y com aquesta es una de las operacions agrícolas que no 's poden retardar, son necessaris moltíssims més brassos dels que allí hi ha disponibles.

En vista de la falta de treballadors, los jornals son molt crescuts, havet-se donat lo cas de pagarse á 19 rals y no volguerlos acceptar.

A Benifayó s' ha arribat á demanar fins á 22 rals de jornal, y 'ls propietaris van buscant per arreu homes que vulguin treballar á preus més soportables.

—Després de cinch anys de treball y de haverse gastat més de tres milions de duros, la inteligencia humana ha conseguit aprofitar pera fins práctichs la gran forsa latent en las cataratas del Niágara.

Los dinamos mónstruos desenrotllan 5,000 cavalls de forsa, y generan electricitat pera usos industrials.

Lo primer ensaig se va fer lo 25 de mes passat possat en moviment lo dinamó número 2 de la planta, y portant á la *Pittsburg Reaueccion C°* can-

titat de fluït elèctric suficient pera 'l treball y tractament del alumini á que 's dedica dita societat.

La corrent que s' envia per cables d' arám, es alternada y deu transformar-se en directe avans d' emplearla sobre l' alumini, quina operació s' efectúa fentla passar per quatre dels majors transformadors que s' han construït fins avuy, desenrotllant cada un d' ells 2,100 cavalls de foras.

—Ha ingressat en la Companyia de Jesús, nostre bon amich y compay, lo jove advocat del Ilustre col·legi de Barcelona, don Joaquim Valls y Pallerols.

—Ab motiu dels dos ponts qu' han de construir-se sobre 'l riu Ripoll en la carretera d' aquesta ciutat á Castellar y Sant Llorens Savall, han sigut remesos á la Direcció General d' obras Públicas los planos pera sa aprobació definitiva.

—Han sigut satisfetas las atencions de primera ensenyansa en aquesta provincia, corresponents al quart trimestre del passat any económic.

—Per estar ja en premsa aquest número, avuy no podem donar compte de la funció Lírica-dramática que's celebrarà abir nit en lo Teatre Euterpe, organizada per la Societat Filantrópica de Sabadell, á benefici de las familias dels reservistas d' aquesta ciutat.

Ho farém en lo pròxim número.

—En lo teatre de la associació de Catòlics, avuy á la nit 's posarà en escena lo drama en 3 actes *Victima del Masonisme* y la pessa *Noticia fresca*.

—Ha sigut nombrat metje del Hospital y Casa de Beneficencia d' aquesta ciutat lo reputat metje y distingit amich nostre, don Felix Sotorra.

—La Associació Popular Regionalista de Barcelona, envia lo següent telégrama al ministre de la Governació:

«Madrid.-Associació Popular Regionalista, protesta energicament nova imposició exigint avis previ pera usar Llengua catalana meeting.-Marsans, president.-Monfort, secretari:»

—La Associació Popular Regionalista de Barcelona ha enviat lo següent telégrama. «Ministre Governació.—Madrid.—Associació Popular Regionalista, protesta enérgicament nova imposició exigint avis previ pera usar llengua catalana meetings.—Marsans, president.—Monfort, secretari», com á protesta de la decisió adoptada donant solució al *meeting* del Circo Ecuestre.»

Las satisfaccions que 'ls governs de Madrid acostuman á donar á Catalunya, sempre portal quo. La de posarli mes entrabanchs y trabas.

—Lo passat dimars al vespre en lo camaril de Nostra Senyora de la

Mercé de Barcelona, contragué matrimoni nostre bon amic y col·laborador lo distingit enginyer don Joaquim Tomasino y Horta, ab la simpática senyoreta donya Matilde Soler y Farrés.

Lo doctor don Joseph Torres y Bages, després de benèhirlos, los hi dirigí una hermosa plática rublerta d' erudició y unció cristianes.

No cal dir que desitjém tota mena de felicitats als joves esposos.

—L' aplaudit primer actor del Teatro Catalá, Romea, don Teodor Bonaplata, está afectat gravement d' una pulmonia. Desitjém á tant simpátich artista un prompte y complet restabliment.

—Lo passat divendres en lo tren correo de las 5'36 tarde, l' Orfeo Pamplonés, passá per aquesta ciutat en direcció á Barcelona.

A nostra estació hi acudí un crèscut número de personas pera saludar com se mereixen als orfeonistas pamplonesos que en aquesta campanya artística venen á reformar una vegada mes los llassos de germanó que existeixen entré la nobilíssima Navarra y Catalunya.

A l' arribada del tren una salva d' aplavos saludá als expedicionaris, los quins foren també saludats per una comissió del «Centre Catalá» ab son president al cap y per altra de la societat coral «La Americana», que ab son estandar y gran número de coristas sortireu á la estació pera donar la benvinguda á sos germans d' art, los orfeonistas pamplonesos.

Los senyor Millet, director del «Orfeo Catalá», y Flos y Jalcá representant dels Coros d' en Clavé s'agregaren á la comitiva acompanyantlos fins á la Capital.

Al arrencar lo tren se donaren entussias viscas á Catalunya, Navarra y á la industria catalana.

Nosaltres desde LO CATALANISTA doném la benvinguda al «Orfeo Pamplonés» desitjant que l' éx t me, feís coroní la seva campanya artística.

JOAN COMAS FAURA

Dipòsit de música de totes classes

Pianos

Ventas, Lloguers, Cambis, Reparacions y Afinacions

Ventas á plasos á 2 duros setmanals

RAMBLA, 67.-SABADELL

FILTRES PERA L' AYGUA

Per 8 pessetas evitaréu una pila de enfermetats.

Sabadell es una de las poblacions més castigadas per las enfermetats, gracias á l' aygua carregada de llot, cals y diversas materias vegetals en putrefacció.

Unich modo d' evitarlas es filtrar l' aygua per medi dels filtres científicament construhits per la casa.

M. BURGÜES. - CREUHETA, 92.

NOTA.—Per 0'50 CÉNTIMS se neteijan y cambian las materias que serveixen pera clarificar l' aygua.

BANCH DE SABADELL

Pren á descuento y negociació cupons Interior, Exterior, Amortisable y Billets Hipotecaris Isla de Cuba, venciments corrents.

Horas de despatx: de 9 á 12 matí, tous los dias feyers.

Gran Café y Restaurant Colon.-Barcelona

Cuberts á 2'50 ptas. á escullir 3 plats de la carta (ó 4 sense escullir), 3 postres ó un *biscuit-glacé*, pa y ví.

També s' atmeten abonos á preus ventatjosos. Servey esmeradíssim.

Restaurant Colon, Rambla, Barcelona

IMPREMTA. En la d' aquest periódic, carrer de Calderón, 36, se fan tota classe de treballs á preus reduhits.

Plegadors de cartró á las midas que 's desitxin, se 'n poden servir ab tota urgencia.

IMPREMTA TUGAS.-CALDERON, 36.

Imprempta y Encuadernacions de Pere Tugas, Carrer de Calderon, 36.—SABADELL